

پیش بینی اختلالات شخصیت بر پایه مدل پنج عاملی جایگزین زاگرمین - کلمن و قدرت ایگو

سجاد بشرپور^۱، ساناز عینی^{۲*}

^۱گروه روانشناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران؛ ^۲آانشجو، گروه روانشناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.

تاریخ دریافت: ۹۵/۶/۳ تاریخ پذیرش: ۹۵/۸/۱۰

چکیده:

زمینه و هدف: اختلالات شخصیت دامنه گسترده ای داشته و تأثیرات فراگیری در زندگی فردی و ارتباطات بین فردی دارند. شناخت عوامل زمینه ساز اختلالات شخصیت، باعث فهم دقیق تر و شناخت عوامل پیشگیرانه و در نهایت یاری رسان در زمینه درمان آن ها می شود. بنابراین هدف پژوهش حاضر پیش بینی اختلالات شخصیت بر اساس مدل پنج عاملی جایگزین زاگرمین - کلمن و قدرت ایگو انجام هست.

روش بررسی: این پژوهش توصیفی و از نوع همبستگی می باشد. جامعه آماری این پژوهش را کلیه دانشجویان دانشگاه محقق اردبیلی در سال ۱۳۹۴ تشکیل داد (n=۱۴۰۰۰). تعداد ۱۵۰ نفر با روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای انتخاب و به پرسشنامه بالینی چند محوری میلون، پرسشنامه شخصیتی زاگرمین - کلمن و پرسشنامه روانشناختی قدرت ایگو پاسخ دادند. داده ها با استفاده از آزمون همبستگی پیرسون و رگرسیون همزمان تحلیل شد.

یافته ها: نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد که عامل های اضطراب - روان رنجورخویی، خصومت - پرخاشگری و مردم آمیزی مدل پنج عاملی جایگزین زاگرمین می توانند اختلال شخصیت خوشه A را پیش بینی کنند، عامل های هیجان خواهی - تکانشگری، خصومت - پرخاشگری، مردم آمیزی مدل پنج عاملی جایگزین زاگرمین و قدرت ایگو می توانند اختلال شخصیت خوشه B را پیش بینی کنند و عامل های هیجان خواهی - تکانشگری، مردم آمیزی و اضطراب - روان رنجورخویی مدل پنج عاملی جایگزین زاگرمین می توانند اختلال شخصیت خوشه C را پیش بینی کنند.

نتیجه گیری: یافته های پژوهش حاضر می تواند نخستین گام در درک سودمندی مدل پنج عاملی جایگزین زاگرمین - کلمن و قدرت ایگو توسط متخصصان در فهم دقیق اختلال های شخصیت، استفاده از روش های مناسب برای پیش بینی احتمال بروز بیماری، پیشگیری و گسترش روش های درمانی کمک کننده باشد.

واژه های کلیدی: اختلالات شخصیت، مدل پنج عاملی جایگزین زاگرمین - کلمن، قدرت ایگو.

مقدمه:

شبهات های توصیفی به سه گروه عمده طبقه بندی می کند: خوشه A، اختلال های شخصیت پارانوئید (Paranoid Personality Disorder)، اسکیزوئید (Schizoid) و اسکیزوتایپی (Schizotypal) را در بر می گیرد. افراد مبتلا به این اختلال ها اغلب غیر عادی و عجیب به نظر می رسند. خوشه B، اختلال های شخصیت ضداجتماعی (Antisocial Personality Disorder)،

اختلال شخصیت (Personality Disorder)، الگویی طولانی مدت از تجربه درونی و رفتاری است که از انتظارات فرهنگی فرد بسیار به دور است، انعطاف ناپذیر و فراگیر بوده و در دوره نوجوانی و یا اوایل بزرگسالی شروع شده، در طول زمان ثابت باقیمانده و باعث ناراحتی و افت عملکرد می گردد. انجمن روانپزشکی آمریکا اختلال های شخصیت را بر اساس

*نویسنده مسئول: اردبیل - دانشگاه محقق اردبیلی - گروه روانشناسی - تلفن: ۰۹۱۴۴۵۵۱۲۸۴، E-mail: sanaz.einy@yahoo.com

توصیف کننده فقدان طرح و برنامه و تمایل به انجام کار از روی احساس آنی و بدون فکر قبلی است. سه بعد از پنج بعد این مدل به دو خرده مولفه تقسیم می شوند. بدین ترتیب که بعد مردم آمیزی از دو مولفه ی، مهمانی ها و دوستان و عدم تحمل در برابر انزوا؛ بعد فعالیت از دو مولفه ی فعالیت کاری و فعالیت عمومی و بعد هیجان خواهی - تکانشی از دو مولفه ی هیجان خواهی و تکانشوری تشکیل یافته است (۴). الگوی پنج عاملی جایگزین شخصیت زاکرمن از طریق مقایسه ی ساختارهای چندین پرسشنامه شخصیت که بر پایه ی راه حل سه، چهار، پنج، شش عاملی قرار دارند، معرفی شده است.

دو فراتحلیل ارائه شده توسط Saulsman, Page و Ostendorf از روابط بین اختلالات شخصیت و الگوی پنج عاملی جایگزین زاکرمن - کلمن حمایت کرده اند (۳،۵). Aluja و همکاران نشان دادند که مقیاس زاکرمن پیش بینی کننده خیلی خوبی برای سه خوشه اختلالات شخصیت DSM-IV، به ویژه خوشه B است (۶). Huang و همکاران مطرح کردند که مدل جایگزین زاکرمن - کلمن قدرت پیش بینی بالایی برای اختلالات شخصیت ضداجتماعی، وابسته، مرزی و اجتنابی، ضعیف ترین پیش بینی را برای اختلال شخصیت اسکیزوئید و اسکیزوتایپال دارد (۷). Aluja و همکاران در پژوهشی به این نتیجه رسیدند که اعتبار افتراقی و قابلیت اطمینان مدل پنج عاملی جایگزین زاکرمن نسبت به سایر مدل های ساختاری صفات شخصیتی در پیش بینی بیولوژیکی صفات شخصیتی نابهنجار (اختلالات شخصیت) بالاتر است (۸).

از جمله مکاتبی که به بررسی سبب شناسی اختلالات شخصیت پرداخته است، مکتب روان تحلیلی (Psychoanalysis) است. به نظر می رسد که تأکید این مکتب بر اهمیت سال های ابتدایی رشد در آسیب شناسی روانی، دیدگاه عمیق تری نسبت به سایر مکاتب

مرزی (Borderline)، نمایشی (Histrionic) و خودشیفته (Narcissistic) را شامل می شود. افراد مبتلا به این اختلال ها اغلب نمایشی، هیجانی یا دمدمی به نظر می رسند. خوشه C، اختلال های شخصیت اجتنابی (Avoidant Personality Disorder)، وابسته (Dependent) و وسواسی - جبری (Obsessive-Compulsive) را در بر می گیرد، افراد مبتلا به این اختلال ها اغلب مضطرب یا بیمناک به نظر می رسند (۱). طبق تعریف DSM-5 این اختلالات ممکن است به عنوان انواع شدید و ناسازگار صفات شخصیت نرمال درک شوند. در طبقه بندی اختلالات روانی دو نوع مدل وجود دارد: مدل ابعادی، مدل طبقه ای. در مدل طبقه ای هر اختلال شخصیت در یک طبقه مجزا قرار می گیرد؛ در حالی که در مدل های ابعادی شخصیت همیشه بر روابط بین صفات نرمال و اختلالات شخصیتی تأکید می کنند. در چهارچوب این سنت مدل پنج عاملی با نگاهی برجسته به عنوان مدلی جایگزین برای طبقه بندی اختلالات شخصیت شروع شد (۲). پژوهش های متعددی نشان داده اند که اختلالات شخصیت به عنوان نمرات انتهایی (بالا ترین و پایین ترین نمرات) مدل پنج عاملی بهتر بیان می شوند. در تقابل با تلاش های تحقیقاتی در زمینه رابطه اختلالات شخصیت و مدل پنج عاملی و سایر مدل های شخصیت، مدل پنج عاملی جایگزین شخصیت زاکرمن - کلمن کمتر مورد توجه قرار گرفته شده است (۳). پنج بعد اصلی شخصیت در الگوی پنج عاملی جایگزین زاکرمن - کلمن عبارتند از: بعد اضطراب - روان رنجورخویی توصیف کننده تجربه احساسات غمگینی، ترس، اضطراب، عزت نفس پایین و تردید و دودلی؛ بعد پرخاشگری - خصومت توصیف کننده رفتارهای ضداجتماعی و جسورانه؛ بعد فعالیت توصیف کننده نیاز به فعال بودن و انجام کارهای سخت و دشوار؛ بعد مردم آمیزی توصیف کننده تمایل به انجام فعالیت های اجتماعی و در کنار دیگران بودن و بعد هیجان خواهی - تکانشی

روش بررسی:

پژوهش حاضر از نوع توصیفی-همبستگی است. جامعه آماری این پژوهش را کلیه دانشجویان دانشگاه محقق اردبیلی در سال ۱۳۹۴ تشکیل داد (n=۱۴۰۰۰). در تحقیقات همبستگی حجم نمونه به ازای هر متغیر پیش بین از حداقل ۵ نفر تا ۴۰ نفر پیشنهاد شده است (۱۳)؛ لذا در این پژوهش به دلیل وجود ۶ مولفه در متغیرهای پیش بین، به ازای هر مولفه ۳۰ نفر نمونه در نظر گرفته شده و به تعداد ۱۸۰ نفر حجم نمونه پژوهش حاضر را تشکیل دادند. این ۱۸۰ نفر به روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای انتخاب و مورد آزمون قرار گرفتند. البته ۳۰ نفر به علت ناقص بودن پرسشنامه هایشان کنار گذاشته شد. برای جمع آوری اطلاعات هم از ابزارهای زیر استفاده شد:

پرسشنامه بالینی چند محوری میلیون III (Millon clinical Multiaxial Inventory): یک مقیاس خودسنجی است و برای تصمیم گیری بالینی و تشخیص ابتلای آزمودنی به یک اختلال ویژه یا حضور ویژگی های روانشناختی ویژه ای در آزمودنی مورد استفاده قرار می گیرد. این آزمون دارای ۱۷۵ گویه بلی/ خیر است. اجرای آن بین ۲۰ تا ۳۰ دقیقه زمان می برد. ۱۱ الگوی بالینی شخصیت و نشانگان بالینی را می سنجد و برای بزرگسالان ۱۸ سال به بالا استفاده می شود. الگوی بالینی شخصیت در آزمون بالینی چند محوری میلیون سه شامل ۱۱ زیر مقیاس به شرح زیر است: شخصیت اسکیزوئید، دوری گزین، افسرده، وابسته، نمایشی، خودشیفته، ضداجتماعی، آزارگر- دیگر آزارگر، وسواسی، منفی گرا و شخصیت آزارگر- خودآزار. از زمان انتشار آن در سال ۱۹۶۹ دو بار تجدید نظر شده است. این آزمون یکی از پرکاربردترین آزمون های روانی است و در پژوهش های بین فرهنگی متعدد به کار رفته است (۱۴). این آزمون دو بار در ایران هنجاریابی شده است. نسخه سوم توسط شریفی در سال ۱۳۸۱

مطرح می نماید. در این مکتب شخصیت در طی مراحل روانی-جنسی (Psychosexual stages) ساخته می شود و متشکل از ۳ پایگاه نهاد (Id)، من (Ego) و فرامن (Super ego) می باشد. از آنجایی که ایگو وظیفه مدیریت سیستم روانی را بر عهده دارد، تمام مشکلات روانی زمانی ظاهر می شوند که ایگو نتواند به مسئولیت هایش عمل کند. قدرت ایگو (Ego-Strength) نشان دهنده ظرفیت فرد در تحمل استرس بدون تجربه اضطراب فلج کننده می باشد (۹). همچنین به معنای ظرفیت فرد برای درک واقع بینانه شرایط مشکل و پاسخ دادن به آن ها به شکل موثر می باشد. قدرت ایگو به ما کمک می کند به یک تعادل عاطفی رسیده و با استرس درونی و بیرونی سازگار شویم (۱۰). ماروک بیان می کند که نیرومندی پایین من با اختلالات شخصیت از قبیل اختلال شخصیت ضداجتماعی، وابسته، اجتنابی و تکانشگری ارتباط دارد (۱۱). Brody و Carson بیان کردند که قدرت ایگو می تواند قدرت انعطاف پذیری در استفاده از مکانیسم های دفاعی را به ارمغان آورد، اگر یک مکانیسم دفاعی به طور غیرانعطاف پذیر به کار گرفته شود، موجب شکل گیری اختلالات شخصیت می گردد (۱۲).

نتایج مطالعات حاضر نشان می دهد که مدل پنج عاملی جایگزین زاگرمین-کلمن از اعتبار افتراقی بالایی در پیش بینی اختلالات شخصیت برخوردار است و قدرت ایگو با اختلالات شخصیت رابطه منفی دارد. با توجه به دامنه گسترده اختلالات شخصیت و به دلیل تأثیرات فراگیر این اختلالات در زندگی فردی و ارتباطات بین فردی دارند و با توجه به کمبود مطالعات در داخل کشور در مورد بررسی عوامل زمینه ساز اختلالات شخصیت، همچنین بر اساس مدل جایگزین DSM-5 برای اختلالات شخصیت، پژوهش حاضر با هدف پیش بینی اختلالات شخصیت بر اساس مدل پنج جایگزین زاگرمین-کلمن و قدرت ایگو انجام گرفت.

پرسشنامه از طریق تحلیل همبستگی به دست آمده با پرسشنامه شخصیتی آیزنگ مورد بررسی قرار گرفته است (۱۵).

پرسشنامه روانشناختی قدرت ایگو (PIES) (Psychosocial Inventory of Ego Strengths) توسط استروم و همکاران در سال ۱۹۹۷ ساخته شده است. این پرسشنامه ۸ نقطه قدرت ایگو که شامل: امید، خواسته، هدف، شایستگی، وفاداری، عشق، مراقبت و خرد هستند را می‌سنجد و دارای ۶۴ سوال است. آن‌ها روایی صوری، محتوا و سازه این پرسشنامه را مورد تأیید قرار دادند و همچنین برای بررسی پایایی آن از روش محاسبه ضریب آلفای کرونباخ، آن را ۰/۶۸ گزارش کردند. الطافی این پرسشنامه را به فارسی برگردانده و در ایران هنجاریابی کرده است، اعتبار این آزمون را از طریق آلفای کرونباخ در نمونه ایرانی ۰/۹۱ و پایایی آن را نیز با روش دو نیمه سازی ۰/۷ گزارش کرد (۱۱).

با توجه به آگاه بودن از نسبت طبقه دختران و پسران در جامعه مورد نظر از بین ۶ دانشکده موجود از هر دانشکده ۲ کلاس به صورت متناسب و تصادفی انتخاب و ۹۰ نفر از طبقه دختران با میانگین سنی ۲۰/۴۵ سال و انحراف معیار ۲/۳۶ و ۶۰ نفر از طبقه پسران با میانگین سنی ۲۱/۳۶ سال و انحراف معیار ۳/۲ انتخاب شدند. بعد از توصیف اهداف پژوهشی و کسب رضایت شرکت کنندگان از آن‌ها خواسته شد به پرسشنامه‌های پژوهشی پاسخ دهند. در پژوهش حاضر قدرت ایگو و ابعاد مدل پنج عاملی جایگزین زاگرمین (هیجان خواهی- تکانشگری، پرخاشگری- خصومت، اضطراب- روان رنجورخویی، فعالیت، مردم آمیزی) به عنوان متغیرهای پیش بین و اختلالات شخصیت (خوشه A، B، C) به عنوان متغیرهای ملاک در نظر گرفته شدند و از روش تحلیل رگرسیون استفاده شد. داده‌ها با استفاده از نرم افزار SPSS تجزیه و تحلیل شدند.

هنجاریابی شده است. در مطالعات شریفی همبستگی نمرات خام نخستین اجرا و بازآزمایی در دامنه ۰/۸۲ (اختلال هذیانی) تا ۰/۹۸ (اختلال شخصیت اسکیزوئید) گزارش شده است. پایایی آزمون از طریق روش همسانی درونی محاسبه شده و ضریب آلفای مقیاس‌ها در دامنه ۰/۸۵ (اختلال وابستگی به الکل) تا ۰/۹۷ (اختلال استرس پس از ضربه) به دست آمده است.

پرسشنامه پنج عاملی زاگرمین- کلمن (Zuckerman-Kuhlman Personality Questionnaire) نسخه ۵۰ گویه ای پرسشنامه شخصیت زاگرمین- کلمن می‌باشد. شامل پنج بعد شخصیتی است و بر پایه الگوی پنج عاملی شخصیت زاگرمین قرار دارد. این پنج عامل عبارت است از: اضطراب- روان رنجورخویی، هیجان خواهی- تکانشی، مردم آمیزی، پرخاشگری- خصومت و فعالیت. هر یک از مقیاس‌های آن از ۱۰ گویه تشکیل شده است. آزمودنی پاسخ مورد نظر را برای هر گویه در مقیاسی دو گزینه ای (درست- غلط) ارائه می‌دهد. نحوه نمره گذاری به این ترتیب است که در برخی موارد گزینه درست «۱» نمره و غلط صفر نمره می‌گیرد؛ در برخی موارد دیگر درست صفر نمره و غلط «۱» نمره می‌گیرد. این نسخه از پرسشنامه با استفاده از داده‌های به دست آمده از چهار کشور: آمریکا، اسپانیا، سوئیس و آلمان توسط آلیوجا و همکارانش طراحی شده است. ساختار ۱۰ گویه برای هر یک از عامل‌ها از طریق تحلیل عاملی اکتشافی و تأییدی به دست آمده است. متوسط ضریب آلفای کرونباخ برای هر پنج عامل بالاتر از ۰/۷۰ گزارش شده است، به استثناء ضریب آلفای به دست آمده در مقیاس پرخاشگری- خصومت که برابر با ۰/۶۶ به دست آمده است. لامعی و همکاران در بررسی ساختار عاملی، روایی و پایایی پرسشنامه شخصیت زاگرمین- کلمن، ضریب پایایی بازآزمایی برای کل پرسشنامه ۰/۷۹، آلفای کرونباخ ۰/۶۴، ضریب ICC ۰/۶۰ ($P < 0.001$) به دست آورده‌اند. روایی همزمان این

یافته ها:

تعداد ۱۵۰ نفر با میانگین و (انحراف معیار) سنی ۲۰/۹۰ سال و (۲/۷۸) در این پژوهش شرکت کردند که تعداد ۶۰ نفر از آن ها پسر با میانگین سنی ۲۱/۳۶ سال و انحراف معیار ۳/۲ و ۹۰ نفر دختر با میانگین سنی ۲۰/۴۵ سال و انحراف معیار ۲/۳۶ بودند.

در جدول شماره ۱، میانگین، انحراف معیار افراد در متغیرهای ابعاد مدل جایگزین زاگرمین و قدرت ایگو و اختلالات شخصیت ارائه شده است.

جدول شماره ۱: میانگین و انحراف معیار نمرات ابعاد مدل پنج عاملی جایگزین زاگرمین و قدرت ایگو و اختلالات شخصیت در دانشجویان

متغیرها	M	SD	N
هیجان خواهی - تکانشگری	۵/۴۶	۳/۰۵	۱۵۰
اضطراب - روان رنجورخویی	۷/۵۰	۳/۲۲	۱۵۰
پرخاشگری - خصومت	۶/۶۴	۲/۷۰	۱۵۰
فعالیت	۶/۰۷	۱/۹۳	۱۵۰
مردم آمیزی	۳/۹۶	۳/۴۲	۱۵۰
قدرت ایگو	۱۵۵/۹	۱۹/۸۱	۱۵۰
خوشه A	۱۱۴/۶۲	۳۴/۵۴	۱۵۰
خوشه B	۱۳۵/۰۴	۳۸/۱۵	۱۵۰
خوشه C	۱۱۹/۷۸	۳۲/۹۲	۱۵۰

برای تعیین همبستگی متغیرهای پیش بین (قدرت ایگو، هیجان خواهی - تکانشگری، پرخاشگری - خصومت، اضطراب - روان رنجورخویی، فعالیت، مردم آمیزی) و ملاک (اختلالات شخصیت خوشه A، خوشه B، خوشه C) از آزمون ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد که نتایج آن در جدول شماره ۲ آمده است.

جدول شماره ۲ نشان می دهد که اختلال شخصیت خوشه A با اضطراب - روان رنجورخویی ($r=0/32$; $P<0/01$)، پرخاشگری - خصومت ($r=0/05$; $P<0/01$)، رابطه مثبت ولی با مردم آمیزی ($r=0/14$; $P<0/01$)، رابطه منفی دارد. اختلال شخصیت خوشه B با هیجان خواهی - تکانشگری ($r=0/52$; $P<0/01$)، پرخاشگری - خصومت ($r=0/52$; $P<0/01$) و مردم آمیزی ($r=0/32$; $P<0/01$) رابطه مثبت ولی با اضطراب - روان رنجورخویی ($r=0/36$; $P<0/01$)، قدرت ایگو ($r=0/15$; $P<0/05$) رابطه منفی دارد. اختلال شخصیت خوشه C با هیجان خواهی - تکانشگری ($r=0/41$; $P<0/01$)، پرخاشگری - خصومت ($r=0/05$; $P<0/01$)، مردم آمیزی ($r=0/16$; $P<0/01$) و اضطراب - روان رنجورخویی ($r=0/44$; $P<0/01$) منفی ولی با اضطراب - روان رنجورخویی ($r=0/36$; $P<0/01$) رابطه مثبت دارد.

جدول شماره ۲: ماتریس همبستگی ابعاد مدل جایگزین زاگرمین، قدرت ایگو و اختلالات شخصیت خوشه A خوشه B و خوشه C

متغیرها	(۱)	(۲)	(۳)	(۴)	(۵)	(۶)	(۷)	(۸)	(۹)
(۱) خوشه A	۱								
(۲) خوشه B	۰/۰۷	۱							
(۳) خوشه C	**۰/۳۱	**۰/۲۹	۱						
(۴) هیجان خواهی - تکانشگری	۰/۰۰۰	**۰/۵۲	**۰/۴۱	۱					
(۵) اضطراب - روان رنجورخویی	**۰/۳۲	**۰/۳۶	**۰/۳۶	**۰/۲۷	۱				
(۶) پرخاشگری - خصومت	**۰/۱۴	**۰/۵۲	**۰/۱۶	**۰/۳۲	**۰/۱۴	۱			
(۷) فعالیت	-۰/۱۱۶	۰/۸۱	۰/۰۴	**۰/۲۴	**۰/۳۷	**۰/۱۷	۱		
(۸) مردم آمیزی	**۰/۵۵	**۰/۳۲	**۰/۴۴	۰/۰۹	**۰/۳۶	۰/۰۳	**۰/۱۸	۱	
(۹) قدرت ایگو	۰/۰۲	**۰/۱۵	۰/۱۲	-۰/۰۹	۰/۰۱	**۰/۱۴	۰/۰۱	۰/۰۳	۱

*: $P<0/05$, **: $P<0/01$

جهت بررسی توانایی مدل جایگزین زاگرمین و قدرت ایگو در پیش بینی اختلال های شخصیت از تحلیل رگرسیون همزمان استفاده شد که نتایج آن در ادامه آمده است.

جدول شماره ۳: نتایج تحلیل رگرسیون اختلال شخصیت خوشه A بر اساس ابعاد مدل جایگزین زاگرمین و قدرت ایگو

متغیر	SE	B	Beta	t (P)
فعالیت	۱/۴۵۹	۰/۴۸۴	۰/۰۲۷	۰/۳۳۲ (۰/۷۴۱)
هیجان خواهی - تکانشگری	۰/۹۲۷	۰/۶۶۰	۰/۰۵۸	۰/۷۱۲ (۰/۴۷۸)
خصوصیت - پرخاشگری	۰/۹۵۰	۲/۲۹۲	۰/۱۷۹	۲/۴۱۴ (۰/۰۱۷)
مردم آمیزی	۰/۷۲۸	-۵/۰۴۰	-۰/۴۹۹	-۶/۹۲۸ (۰/۰۰۰)
اضطراب - روان رنجورخویی	۰/۸۸۹	۲/۰۶۰	۰/۱۹۲	۲/۳۱۷ (۰/۰۲۲)
قدرت ایگو	۰/۱۱۸	۰/۱۲۳	۰/۰۷۰	۱/۰۳۹ (۰/۳۰۱)
R ²	۰/۳۶۲	F	Sig, F	۰/۰۰۰

که خصوصیت - پرخاشگری ($t=۲/۴۱۴$; $P<۰/۰۱۷$)، اضطراب - روان رنجورخویی ($t=۲/۳۱۷$; $P<۰/۰۲۲$) به طور مستقیم و مردم آمیزی ($t=-۶/۹۲۸$; $P<۰/۰۰۰$) به طور معکوس اختلال شخصیت خوشه A را پیش بینی می کنند. همچنین نتایج نشان داد که قدرت ایگو نمی تواند اختلالات شخصیت خوشه A را به طور معنی داری پیش بینی کند ($t=۱/۰۳۹$; $P=۰/۳۰۱$).

طبق جدول شماره ۳ نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه در پیش بینی اختلال شخصیت خوشه A از روی ابعاد مدل جایگزین زاگرمین و قدرت ایگو، ملاحظه می شود که متغیرهای پیش بین ۳۶٪ از واریانس نمرات اختلال شخصیت خوشه A را پیش بینی می کنند که این مقدار با $F=۸۱/۷۵۱$ در سطح $P<۰/۰۰۱$ معنی دار است. نتایج ضرایب رگرسیون نیز نشان می دهد

جدول شماره ۴: نتایج تحلیل رگرسیون اختلال شخصیت خوشه B بر اساس عامل های مدل پنج عاملی جایگزین

زاگرمین - کلمن و قدرت ایگو

متغیر	SE	B	Beta	t (P)
فعالیت	۱/۴۱۵	۰/۲۲۴	۰/۰۱۱	۰/۱۵۸ (۰/۸۷۵)
هیجان خواهی - تکانشگری	۰/۸۹۹	۴/۲۲۴	۰/۳۳۸	۴/۶۹۸ (۰/۰۰۰)
خصوصیت - پرخاشگری	۰/۹۲۱	۵/۳۹۴	۰/۳۸۲	۵/۸۵۷ (۰/۰۰۰)
مردم آمیزی	۰/۷۰۶	۲/۶۴۱	۰/۲۳۷	۳/۷۴۳ (۰/۰۰۰)
اضطراب - روان رنجورخویی	۰/۸۶۲	-۱/۳۸۷	-۰/۱۱۷	-۱/۶۰۸ (۰/۱۱۰)
قدرت ایگو	۰/۱۱۴	-۰/۱۳۴	-۰/۰۶۹	-۱/۱۶۷ (۰/۰۴۵)
R ²	۰/۷۱۳	F	Sig, F	۰/۰۰۰

ملاحظه می شود که متغیرهای پیش بین ۵۰٪ از واریانس نمرات اختلال شخصیت خوشه B را پیش بینی می کنند که این مقدار با $F=۲۴/۶۰۰$ در سطح $P<۰/۰۰۱$ معنی دار

طبق جدول شماره ۴، نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه در پیش بینی اختلال شخصیت خوشه B از روی ابعاد مدل جایگزین زاگرمین و قدرت ایگو،

است. نتایج ضرایب رگرسیون نیز نشان می دهد که خصومت- پرخاشگری ($t=5/857$ ؛ $P<0/000$)، هیجان خواهی- تکانشگری ($t=4/698$ ؛ $P<0/000$)، مردم آمیزی ($t=3/743$ ؛ $P<0/000$) به طور مستقیم و قدرت ایگو ($t=-1/167$ ؛ $P<0/045$) به طور معکوس اختلال شخصیت خوشه B را پیش بینی می کنند.

جدول شماره ۵: نتایج تحلیل رگرسیون اختلالات شخصیت خوشه C بر اساس عامل های مدل پنج عاملی

متغیر	SE	B	Beta	t (P)
فعالیت	۱/۳۷۳	۲/۲۶۷	۰/۱۳۳	۱/۶۵۲ (۰/۱۰۱)
هیجان خواهی- تکانشگری	۰/۸۷۲	-۲/۸۲۶	-۰/۲۶۲	-۳/۲۴۰ (۰/۰۰۱)
خصومت- پرخاشگری	۰/۸۹۳	-۰/۵۷۱	-۰/۰۴۷	-۰/۶۳۹ (۰/۵۲۴)
مردم آمیزی	۰/۶۸۴	-۳/۶۱۶	-۰/۳۷۶	-۵/۲۸۳ (۰/۰۰۰)
اضطراب- روان رنجورخویی	۰/۸۳۷	۲/۰۴۴	۰/۲۰۰	۲/۴۴۴ (۰/۰۱۶)
قدرت ایگو	۰/۱۱۱	۰/۱۷۶	۰/۱۰۶	۱/۵۸۶ (۰/۱۱۵)
R^2	۰/۳۷۸		Sig, F	۱۴/۴۹۹

همبستگی نشان داد که اختلال شخصیت خوشه A، اضطراب- روان رنجورخویی، پرخاشگری- خصومت رابطه مثبت ولی با مردم آمیزی رابطه منفی دارد. نتایج تحلیل رگرسیون نیز آشکار کرد که ۳۶٪ از کل واریانس اختلال شخصیت خوشه A به طور مستقیم به وسیله خصومت- پرخاشگری، اضطراب- روان رنجورخویی و به طور معکوس به وسیله مردم آمیزی تبیین می شود. این یافته ها با مطالعات همسو است (۸-۶). این تبیین قابل ذکر است روان رنجورخویی به واسطه مرتبط بودن با صفات شخصیتی منفی مانند احساس گناه، مضطرب، افسرده، هیجانی، خجالتی و غیرمنطقی، عزت نفس پایین الگوهای ناسالمی از ارتباط شخص با محیط اجتماعی و فیزیکی ایجاد می کند که در بیشتر اختلالات شخصیت خوشه A این صفات دیده می شود و نیز از آنجا که افراد مبتلا به اختلالات شخصیت خوشه A نارسایی هایی در توانایی برقراری روابط اجتماعی و صمیمی با دیگران دارد. از این رو مردم آمیزی پایین به عنوان یک صفت شخصیتی مرضی در این افراد قابل پیش بینی است.

طبق جدول شماره ۵، نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه در پیش بینی اختلال شخصیت خوشه C از روی ابعاد مدل جایگزین زاگرمین و قدرت ایگو، ملاحظه می شود که متغیرهای پیش بین ۳۷٪ از واریانس نمرات اختلال شخصیت خوشه C را پیش بینی می کنند که این مقدار با $F=14/499$ در سطح $P<0/001$ معنی دار است. نتایج ضرایب رگرسیون نیز نشان می دهد که اضطراب- روان رنجورخویی ($t=2/444$ ؛ $P<0/016$) به طور مستقیم و مردم آمیزی ($t=-5/283$ ؛ $P<0/000$) هیجان خواهی- تکانشگری ($t=-3/240$ ؛ $P<0/001$)، به طور معکوس اختلال شخصیت خوشه C را پیش بینی می کنند. همچنین نتایج نشان داد که قدرت ایگو نمی تواند اختلالات شخصیت خوشه C را به طور معنی داری پیش بینی کند ($t=1/586$ ؛ $P=0/115$).

بحث:

هدف پژوهش حاضر پیش بینی اختلالات شخصیت بر اساس مدل پنج عاملی جایگزین زاگرمین- کلمن و قدرت ایگو بود. نتایج ضرایب

به وسیله هیجان خواهی - تکانشگری و مردم آمیزی تبیین می شود. این یافته ها با مطالعات همسو است (۸،۷). این تبیین قابل ذکر است که افراد دچار اختلالات شخصیت خوشه C مضطرب و بیمناک به نظر می رسند. با توجه به اینکه افراد مبتلا به این اختلالات اعتماد به نفس ضعیفی دارند و از اینکه نمی توانند از مزایایی روابط صمیمانه ای که دیگران از آن لذت می برند، بهره ببرند، از دست خود عصبانی می شوند. در این افراد تعاملات اجتماعی و عدم پذیرش احتمالی از سوی دیگران باعث ترس و اضطراب افراد می شود. در نتیجه معنی داری مثبت مولفه اضطراب - روان رنجورخویی و معنی داری منفی مردم آمیزی و هیجان خواهی - تکانشگری به عنوان یک صفت شخصیتی در این افراد قابل انتظار است.

نتیجه گیری:

در مجموع می توان گفت که یافته های پژوهش حاضر می تواند نخستین گام در درک سودمندی مدل پنج عاملی جایگزین زاگرمین - کلمن و قدرت ایگو در پیش بینی اختلالات شخصیت برای متخصصان بالینی باشد. همچنین نتایج می تواند در استفاده از روش های مناسب برای پیش بینی احتمال بروز بیماری، پیشگیری و گسترش روش های درمانی کمک کننده باشد.

با توجه به حجم نمونه مورد نیاز و عدم دسترسی آسان به نمونه بالینی و نیز ناهمگن بودن نمونه، باعث شد نمونه مورد پژوهش غیربالینی باشد که همین مسأله تعمیم نتایج را به بیماران مبتلا به اختلالات شخصیت دچار تردید می کند. استفاده از مقیاس های خود گزارشی از محدودیت های دیگر این پژوهش می باشد.

با توجه به اینکه مطالعه حاضر و یافته های حاصل از آن، گامی در جهت نقش مدل پنج عاملی جایگزین زاگرمین - کلمن و قدرت ایگو در پیش بینی

نتایج ضرایب همبستگی نشان داد که اختلال شخصیت خوشه B با هیجان خواهی - تکانشگری، پرخاشگری - خصومت و مردم آمیزی رابطه مثبت ولی با اضطراب - روان رنجورخویی، قدرت ایگو رابطه منفی دارد. نتایج تحلیل رگرسیون نیز آشکار کرد که ۵۰٪ از کل واریانس اختلال شخصیت خوشه B به طور مستقیم به وسیله خصومت - پرخاشگری، هیجان خواهی - تکانشگری، مردم آمیزی و به طور معکوس به وسیله قدرت ایگو تبیین می شود. این یافته ها با مطالعات محققین مبنی بر شکل گیری اختلالات روانی در نتیجه حل نشدن بحران های مربوط به دوره های رشدی می باشد، همسو است (۱۳۸،۷). این تبیین قابل ذکر است که هر یک از پیامدهای ناشی از عدم حل بحران های رشدی می توانند بر کارکردهای فردی و بین فردی تأثیرگذار باشند که این بدکارکردی در زمینه های مختلف را می توان در افراد مبتلا به اختلال شخصیت خوشه B مشاهده نمود. از این رو ناتوانی در پروراندن فرآیندهای من می تواند همانند تثبیت های اولیه جنسی یا پرخاشگری به اختلالات شخصیت منجر شود و نیز با توجه به اینکه افراد مبتلا به اختلالات شخصیت خوشه B از مکانیزم های دفاعی به طور انعطاف ناپذیری استفاده می کنند، پایین بودن قدرت ایگو را می توان به عنوان یک عامل روانشناختی انتظار داشت. همچنین با توجه به اینکه افراد مبتلا به اختلالات شخصیت خوشه B نمایشی، هیجانی و نامنظم به نظر می رسند، معنی دار بودن مولفه های هیجان خواهی - تکانشگری، خصومت - پرخاشگری و مردم آمیزی به عنوان صفات شخصیتی زمینه ساز زیستی قابل انتظار است.

نتایج ضرایب همبستگی نشان داد که اختلال شخصیت خوشه C با هیجان خواهی - تکانشگری، پرخاشگری - خصومت و مردم آمیزی رابطه منفی ولی با اضطراب - روان رنجورخویی رابطه مثبت دارد. نتایج تحلیل رگرسیون نیز آشکار کرد که ۳۷٪ از کل واریانس اختلال شخصیت خوشه C به طور مستقیم به وسیله اضطراب - روان رنجورخویی و به طور معکوس

تشکر و قدردانی:

بدین وسیله از دانشجویانی که در انجام این پژوهش همکاری کرده اند، تشکر و قدردانی می نمایم. پژوهش حاضر صرفاً با هزینه های شخصی نویسندگان تهیه شده است.

اختلالات شخصیت ایفا کرده است، پیشنهاد می شود پژوهش های آتی در مورد سایر بیماران مبتلا با اختلالاتی غیر از اختلالات شخصیت صورت گیرد تا هم در زمینه ارزیابی، سبب شناسی، تشخیص و هم درمان کمکی به متخصصان بالینی بکند.

منابع:

1. America Psychiatric Association. Diagnostic and statistical manual of mental disorders. Translated to Persian by Rezai F, Fakhraie A, Farmand A, Hashemi Azar G, Shamloo F, Nilufari A. Tehran: Arjmand Pub; 2013: 648.
2. Costa PT, Widiger TA. Personality disorders and the five-factor model of personality. Washington, DC: American Psycho Association Pub; 2002.
3. Saulsman LM, Page AC. The five-factor model and personality disorder empirical literature: A meta analytic review. Clin Psycho Rev. 2004; 23:1055-85.
4. Xu S, Gao Q, Ma L, Fan H, Mao H, Liu J, Wang W. The Zuckerman-Kuhlman personality questionnaire in bipolar I and II disorders: A preliminary report. Psychiatry Res. 2015 Mar 30; 226(1): 357-60.
5. Ostendorf F. Personality disorders and the five-factor model. A meta-analysis. J Eur Psychiatry. 2000; 15(2): 226S-7S.
6. Aluja A, Cuevas L, Garcia LF, Garcia O. Zuckerman's personality model predicts MCMI-III personality disorders. Pers Individ Dif. 2007; 42(7): 1311-21.
7. Huang J, He W, Chen W. The Zuckerman-Kuhlman Personality Questionnaire predicts functioning styles of personality disorder: A trial in healthy subjects and personality-disorder patients. Psychiatry Res. 2011; 186(2-3): 320-32.
8. Aluja A, Escorial S, Garcia L, Blanch A, Zukerman M. Reanalysis of Eysenck's, Gray's, and Zuckerman's structural trait models based on a new measure: The Zuckerman-Kuhlman-Aluja Personality Questionnaire (ZKA-PQ). Pers Individ Dif. 2013; 54(2): 192-6.
9. McCargo D. The contribution of faith and ego strength to the prediction of GPA among high school students. Available from: <https://vtechworks.lib.vt.edu/bitstream/handle/10919/26024/Dissertation.pdf?sequence>.
10. Sharma R. Ego-strength in relation to adjustment of colleg-going students. Indian streams Res J. 2012; 2(1): 1-4.
11. Altaf Sh. Review and compare my strength and substance-related personality traits and independent [Dissertation]. Tehran: Shahed University; 2009.
12. Brody S, Carson CM. Brief report: Self-harm is associated with immature defense mechanisms but not substance use in a nonclinical Scottish adolescent sample. J Adolesc. 2012 Jun; 35(3):765-7.
13. Delaware A. Research methods in psychology and educational sciences. 4th ed. Tehran: Roshd Pub; 2016: 394-412.
14. Pirkalani K. EPA-0630-Cis and transactional model on the mutual interaction of mood and personality: Study on 4300 patients with millon's clinical multiaxial inventory III. J Eur Psychiatry. 2014; 29(1): 1-11.
15. Lameei V, Lameei S, Yaghoubi H, Mohammadzadeh A. The study of factor structure, validity and reliability of Zuckerman-Kuhlman personality questionnaire. Behav Sci Res. 2012; 12(1): 67-81.

Predicting personality disorders based on Zuckerman's alternative five-factor model and ego strength

Basharpour S¹, Einy S^{2*}

¹Psychology Dept., University of Moheghegh Ardabili, Ardabil, I.R. Iran; ²Student, Psychology Dept., University of Moheghegh Ardabili, Ardabil, I.R. Iran.

Received: 24/Aug/2016

Accepted: 31/Oct/2016

Background and aims: Personality disorders have a wide range and have pervasive effects on the individual life and interpersonal relationships. Understanding the underlying factors of personality disorders causes more accurate understanding and identification of preventive factors and finally helps them in treating. So, this study was aimed to predict personality disorders based on Zuckerman's Alternative Five-Factor Model (AFFM) and ego strength.

Methods: This research is a descriptive correlational study. The study population included all students in University of Moheghegh Ardabili in 2015 (n=14000). 150 subjects were selected by stratified random sampling and responded to Millon Clinical Multiaxial Inventory (MCMI) and Zuckerman-Kuhlman personality questionnaires and Psychosocial Inventory of Ego Strengths. The data were analyzed using Pearson correlation coefficient and simultaneous regression tests.

Results: Regression analysis showed that factors of neuroticism-anxiety, aggression-hostility and sociability of AFFM can predict personality disorder Cluster A, elements of impulsive sensations seeking, aggression-hostility and sociability of AFFM and ego strength can predict personality disorder Cluster B and elements of neuroticism-anxiety, impulsive sensations seeking and sociability of AFFM can predict personality disorder Cluster C.

Conclusion: Findings of the current research could be the first step to understanding the usefulness of AFFM and ego strength by specialists in understanding personality disorders, using appropriate methods for predicting the incidence, prevention, and development of treatment methods.

Keywords: Personality disorder, Zuckerman's – Kuhlman alternative five-factor model, Ego strength.

Cite this article as: Basharpour S, Einy S. Predicting personality disorders based on Zuckerman's alternative five-factor model and ego strength. J Shahrekord Univ Med Sci. 2017; 19(5): 84-93.

***Corresponding author:**

Student, Psychology Dept., University of Moheghegh Ardabili, Ardabil, I.R. Iran.
Tel: 00989144551284, E-mail: sanaz.einy@yahoo.com